

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 12.4.2018
SWD(2018) 91 final

ARBETSDOKUMENT FRÅN KOMMISSIONENS AVDELNINGAR

SAMRÅDET MED BERÖRDA PARTER - SAMMANFATTNING

Följedokument till

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV

om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i livsmedelskedjan

{COM(2018) 173 final} - {SWD(2018) 92 final} - {SWD(2018) 93 final}

Innehåll

1. Processen för samråd med berörda parter	2
2. Resultat från samrådet med berörda parter	2
2.1. Inledande konsekvensbedömning.....	2
2.2. Öppet offentligt samråd	3
2.3. Riktat frågeformulär till företag	7
2.4. Riktat frågeformulär till konsumentorganisationer	7
2.5. Frågeformulär till medlemsstaternas offentliga myndigheter	8
2.6. Gemensamma forskningscentrumets akademiska workshop om otillbörliga handelsmetoder i livsmedelsförsörjningskedjan	8
2.7. Särskilda möten med berörda parter i livsmedelsförsörjningskedjan	8
2.8. Dialoggrupper för civilsamhället	8

1. Processen för samråd med berörda parter

Processen för samråd med berörda parter beskrevs i en samrådsstrategi¹ och genomfördes mellan den 17 juli och 6 december 2017.

Berörda parter uppmanades att kommentera och lämna synpunkter på problemformulering, politiska mål, behovet av åtgärder på EU-nivå och politiska alternativ, det sannolika utfallet av de politiska alternativen samt på genomförandefrågor, inklusive tillsyn och verkställighet. Samrådet med berörda parter uppfyller kraven i riktlinjerna för bättre lagstiftning.

2. Resultat från samrådet med berörda parter

2.1. Inledande konsekvensbedömning

Den inledande konsekvensbedömningen fick stor uppmärksamhet. Totalt 66 bidrag lämnades in av olika berörda parter.² Av dessa var 33 % jordbrukare eller jordbruksorganisationer, 17 % myndigheter i medlemsstaterna, 15 % icke-statliga organisationer, 11 % beredningsföretag och deras organisationer, 8 % återförsäljare och deras organisationer och 17 % övriga uppgiftslämnare (universitet och högskolor, fackföreningar, handlare och anonyma). Man bör observera att processen för att lämna synpunkter under den inledande konsekvensbedömningen inte är utformad som ett frågeformulär. I stället sållades texten till de lämnade synpunkterna i efterhand för att få fram relevant information.

Av uppgiftslämnarna ansåg 91 % att otillbörliga handelsmetoder förekommer i livsmedelsförsörjningskedjan (5 % svarade inte, och 5 % redovisade ingen tydlig åsikt). 76 % ansåg att otillbörliga handelsmetoder var ett stort problem, och 14 % ansåg att de inte var det.³ 5 % av de som svarade ansåg att det förekom otillbörliga handelsmetoder, men att de på det hela taget hade en positiv effekt på livsmedelsförsörjningskedjan vad gäller effektivitet.

Av uppgiftslämnarna ansåg 71 % att det fanns behov av åtgärder från EU:s sida (från 64 % av ”övriga” till 90 % av de icke-statliga organisationerna; jordbrukare 82 %, medlemsstater 73 %, beredningsföretag 71 %), med undantag av återförsäljarna (100 % av återförsäljarna ansåg att EU inte skulle vidta åtgärder).

Endast 5 % av de som svarade kommenterade frågan om huruvida initiativet skulle omfatta livsmedelsprodukter eller inte. De flesta var för att låta initiativet omfatta livsmedelsprodukter. 41 % kommenterade i vilken omfattning operatörerna i livsmedelsförsörjningskedjan skulle inkluderas och 82 % var för att låta initiativet omfatta hela livsmedelskedjan (avvek gjorde beredningssektorn, där endast 57 % av de som svarade var för att täcka in hela försörjningskedjan).

Av de som svarade nämnde 20 % skrämselfaktorn. De flesta ansåg att den effekten fanns och att den var viktig. 62 % ansåg att möjligheten att lämna in anonyma klagomål skulle finnas (38 % ansåg att den inte skulle göra det). 92 % ansåg att det skulle finnas påföljder för dem som tillämpade otillbörliga handelsmetoder (8 % ansåg att det inte skulle finnas sådana påföljder). 17 % av uppgiftslämnarna nämnde samarbete mellan medlemsstaternas myndigheter, och de flesta stödde sådant samarbete.

¹ Europeiska kommissionen, [Samrådsstrategi](#) – Initiativ för att förbättra livsmedelsförsörjningskedjan, 2017.

² På webbplatsen för den [inledande konsekvensbedömningen](#) återfinns de olika bidragen.

³ I resten av avsnittet om den inledande konsekvensbedömningen redovisas inte procentsatserna för ”inget svar” eller ”oklar ståndpunkt”.

2.2. Öppet offentligt samråd⁴

Översikt över uppgiftslämnarna

Resultaten från det öppna offentliga samrådet stämde överens med resultaten från den inledande konsekvensbedömningen. Det öppna offentliga samrådet pågick under tre månader, från den 25 augusti till den 17 november, och totalt lämnades det in 1 432 svar (56 % från enskilda personer – 803 svar – och 44 % av organisationer – 628 svar). 71 % av de enskilda personerna uppgav att de sysslade med jordbruk (570 svar), och 29 % uppgav att de inte gjorde det (233 svar). Bidragen från organisationer kom i första hand från privata företag (38 % av organisationernas svar), företags- och yrkessammanslutningar (31 %) och icke-statliga organisationer (20 %). Vad gällde ekonomisk sektor kom organisationernas svar från jordbruksproducenter (53 % av organisationernas svar), livsmedelsindustrin (22 %), handelssektorn (7 %), organisationer i det civila samhället (7 %), återförsäljarsektorn (4 %), forskningsorganisationer (1 %) och ”övriga” (6 %).

Gruppen ”privatföretag” kan delas upp vidare utifrån företagets storlek (antalet anställda). Små och medelstora företag svarade för 81 % av svaren från privatföretag. Stora företag (sådana med över 250 anställda) svarade för 19 % av samtliga bidrag från privatföretag.

Vad gäller medlemsstat kom det största antalet deltagare från Tyskland (29 % av samtliga), Österrike (14 %) samt Frankrike och Spanien (7 %). Minst antal bidrag kom från Kroatien, Luxemburg och Cypern (ett bidrag vardera).

Uppgiftslämnarnas åsikter

a) Problemformulering⁵

90 % av uppgiftslämnarna höll helt eller delvis med om att det fanns rutiner inom livsmedelsförsörjningskedjan som kunde betraktas som otillbörliga handelsmetoder. Resultaten var i stort sett likartade för samtliga grupper av berörda parter, med undantag för återförsäljarsektorn (12 % höll med, helt eller delvis, om att det förekom otillbörliga handelsmetoder inom livsmedelsförsörjningskedjan och 88 % höll inte med, helt eller delvis – de flesta av dessa delvis (72 %)).

Uppgiftslämnarna tillfrågades sedan om en viss förteckning över metoder kunde betraktas som exempel på otillbörliga handelsmetoder. Av uppgiftslämnarna var det mellan 80 % (betalningstider på över 30 dagar för livsmedelsprodukter i allmänhet) och 93 % (ensidiga eller retroaktiva ändringar av avtal) som höll med, helt eller delvis, om att metoderna utgjorde exempel på otillbörliga handelsmetoder. På frågan om hur ofta otillbörliga handelsmetoder förekom i livsmedelsförsörjningskedjan uppgav 87 % att de förekom ofta eller mycket ofta. Samtliga uppgiftslämnare höll med om att de förekom ofta eller mycket ofta, med undantag för återförsäljarsektorn, som uppgav att sådana metoder förekom aldrig eller sällan (84 %). 88 % av enskilda personer uppgav att otillbörliga handelsmetoder förekom ofta eller mycket ofta.

⁴ Om de sammantagna siffrorna inte når upp till 100 % beror det på att de som svarat ”ingen åsikt” utelämnats. Vissa frågor var beroende av varandra (några av frågorna sågs bara av vissa svarande, eftersom de frågorna endast var relevanta i samband med ett svar som lämnats tidigare). Detta gällde särskilt återförsäljarsektorn, vilket innebär att för flera av frågorna är svarsprocenten för den sektorn mycket låg (tre eller fyra svar för totalt 25 återförsäljarorganisationer). Det fanns ingen skyldighet att svara, och vissa uppgiftslämnare valde att inte svara på några av frågorna.

⁵ Procentsatserna avser antalet uppgiftslämnare som besvarade varje fråga.

Uppgiftslämnarna uppmanades ange vilka tre metoder som de ansåg vara otillbörliga handelsmetoder och som fick de allvarligaste konsekvenserna. Av de åtta metoder som var vanligast förtecknas sex i leverantörskedjeinitiativets (SCI) principer för god praxis och sju angavs som otillbörliga handelsmetoder i rapporten från arbetsgruppen för jordbruksmarknader (AMTF) ("betalningstider på mer än 30 dagar" förekom två gånger, för lättfördärliga och jordbruksrelaterade livsmedelsprodukter i allmänhet).

	Frekvens	SCI:s principer för god praxis	AMTF:s rapport
Ensidiga eller retroaktiva ändringar av avtal (om volymer, kvalitetsstandarder, priser)	771	*	*
Avbeställningar i sista minuten för lättfördärliga (färska) produkter	316	*	*
Betalningstider på mer än 30 dagar för lättfördärliga (färska) produkter	275		*
Betalningstider på mer än 30 dagar för jordbruksrelaterade livsmedelsprodukter i allmänhet	273		*
Avgifter för reklam- eller marknadsföringskostnader	248	*	*
Ensidig uppsägning av en affärsförbindelse utan objektivt motiverade skäl	227	*	
Krav på förskottsbetalning för att säkra eller behålla avtal	185	*	*
Återbetalningskrav för kasserade eller osålda produkter	182	*	*
Egna standarder för livsmedelssäkerhet, hygien, märkning och/eller handelsnormer, inbegripet stränga kontrollförfaranden	179		
Uttag av förskottsavgift för att sälja en produkt	152	*	
Planerad överproduktion som leder till livsmedelssvinn	146		
Undanhållande av viktig information som rör båda parter	114	*	
Avslöjande av konfidentiell information om en part till andra parter	98	*	
Krav på extra betalt för att ge produkter en fördelaktigare hyllplats	90		
Tvång för en avtalspart att köpa en icke-relaterad produkt	78		
Inkonsekvent tillämpning av handelsnormer som leder till livsmedelssvinn	60		
Krav på betalning från leverantörer för svinn och stöld	40	*	
Krav på kortaste återstående hållbarhetstid för varor vid tiden för inköp	11		
Övrigt	83		

I frågeformuläret uppmanades uppgiftslämnarna att ange de aktörer i livsmedelsförsörjningskedjan för vilka otillbörliga handelsmetoder kunde få betydande negativa effekter. 94 % av uppgiftslämnarna höll helt eller delvis med om att sådana betydande negativa effekter kunde drabba jordbrukare, 83 % av uppgiftslämnarna angav beredningsföretag, 66 % små och medelstora företag, 60 % konsumenter, 55 % operatörer i tredjeland som producerar för EU-marknaden, 39 % handlare och 35 % återförsäljare. Uppgiftslämnarna tillfrågades också om de höll med om att otillbörliga handelsmetoder kunde få indirekta negativa effekter för dessa grupper, med i stort sett liknande resultat.

b) Behovet av åtgärder

När uppgiftslämnarna tillfrågades om åtgärder borde vidtas mot otillbörliga handelsmetoder i livsmedelsförsörjningskedjan svarade 95 % att de höll med helt eller delvis. Om uppgiftslämnarna ansåg att åtgärder borde vidtas uppmanades de att ange vem som borde vidta sådana åtgärder.

- 87 % ansåg att åtgärderna borde vidtas av EU (tillsammans med medlemsstaterna, 58 %, eller av EU på egen hand, 29 %),

- 8 % ansåg att medlemsstaterna borde agera på egen hand, och

- 4 % ansåg att åtgärder borde vidtas genom frivilliga initiativ (54 % av dessa var återförsäljarorganisationer).

Av de 87 % av uppgiftslämnarna som ansåg att EU borde vidta åtgärder ansåg 51 % att lagstiftning vore rätt åtgärd, 46 % föredrog en mix av lagstiftning och icke-lagstiftning och 2 % föredrog andra åtgärder än lagstiftning. 97 % av dessa uppgiftslämnare ansåg att EU-åtgärder skulle resultera i bättre möjligheter att verkställa regler, 95 % ansåg att åtgärder från EU skulle ge företagen större rättssäkerhet, 94 % ansåg att det skulle skapa mer likvärdiga villkor på den inre marknaden, 84 % ansåg att det skulle gynna EU:s gränsöverskridande transaktioner, 84 % ansåg att det skulle minska slöseriet med livsmedel, 80 % ansåg att det skulle leda till en ökad innovationsgrad och 75 % ansåg att det skulle öka konsumenternas valfrihet. 67 % föredrog såväl en enhetlig definition som en förteckning över särskilda otillbörliga handelsmetoder, 21 % föredrog en förteckning över särskilda otillbörliga handelsmetoder, 11 % föredrog allmänna principer och 1 % föredrog inget av dessa.

Slutligen uppmanades uppgiftslämnarna lämna synpunkter på om det frivilliga leverantörskedjeinitiativet var tillräckligt för att ta itu med otillbörliga handelsmetoder. 75 % höll inte med, helt eller delvis, och 22 % höll med, helt eller delvis. Alla typer av organisationer höll med, helt eller delvis, med undantag för återförsäljarorganisationerna (88 % ansåg, helt eller delvis, att leveranskedjeinitiativet var tillräckligt). För livsmedels- och handelsorganisationerna var det en relativt hög andel av uppgiftslämnarna som höll med, helt eller delvis, även om detta totalt sett inte var det föredragna alternativet (43 % respektive 40 %). 81 % av de enskilda personerna som sysslade med jordbruk och 69 % av övriga enskilda personer höll inte med, helt eller delvis.

c) Verkställighet

92 % av uppgiftslämnarna höll med om att det borde finnas minimistandarder för verkställighet av regler för otillbörliga handelsmetoder i EU. Stödet för minimistandarder för verkställighet sträckte sig från 20 % av återförsäljarorganisationerna till 100 % för organisationerna i det civila samhället (96 % av jordbruksorganisationerna och 87 % av livsmedelsorganisationerna instämde helt eller delvis).

Uppgiftslämnarna tillfrågades därefter om vilka inslag de ansåg utgöra en viktig del av den offentliga verkställigheten av regler för otillbörliga handelsmetoder. 94 % uppgav insyn i undersökningar och resultat, 93 % möjligheten av böter vid fall av överträdelser av reglerna, 92 % möjligheten att lämna in kollektiva klagomål, 89 % möjligheten att ta emot och behandla konfidentiella klagomål, 89 % utnämning av en behörig myndighet, 73 % möjligheten att genomföra undersökningar på eget initiativ och 36 % övriga aspekter. De olika organisationstyperna och enskilda uppgiftslämnare höll i de flesta fall, helt eller delvis, med om dessa inslag, med undantag av återförsäljarna (mellan 72 % och 80 % instämde inte, helt eller delvis, med vart och ett av inslagen).

2.3. Riktat frågeformulär till företag

Det riktade frågeformuläret till företag var öppet mellan den 6 november och den 10 december. Totalt 122 svar mottogs. 35 % av uppgiftslämnarna sysslade med jordbruk, 48 % med beredning, 10 % med detaljförsäljning och 4 % med grossistförsäljning (resten av svaren klassificerades inte). När det gäller storleken var 70 % av uppgiftslämnarna små och medelstora företag. 7 % av uppgiftslämnarna klassificerade sig själva som köpare, 49 % som leverantörer och 40 % agerade både som leverantörer och köpare. En stor andel av svaren kom från Belgien, Frankrike, Italien, Spanien och Förenade kungariket (18 medlemsstater har tre svar eller färre).

54 % av företagen som var köpare, och 89 % av leverantörerna uppgav att försenade betalningar förekommer i affärstransaktioner. Mellan 14 och 30 % av dem som agerade som köpare uppgav att de hade tillämpat andra otillbörliga handelsmetoder i en affärstransaktion. Av företagen som agerade som leverantörer uppgav mellan 44 och 82 % att de hade utsatts för en otillbörlig handelsmetod enligt definitionen ovan.

30 % av företagen som agerade leverantörer hade bemötts med en vägran att lämna ett skriftligt avtal. Leverantörerna uppmanades bedöma om de hade varit offer för en otillbörlig handelsmetod när köparna var etablerade i en annan medlemsstat. 24 % av uppgiftslämnarna svarade att de ”ofta eller i ett stort antal fall” befunnit sig i sådana situationer. 19 % av leverantörerna uppgav att det faktum att köparen var från ett annat land påverkade deras förmåga att påtala otillbörliga handelsmetoder negativt.

60 % av leverantörerna uppgav att kostnaderna för otillbörliga handelsmetoder utgjorde mer än 0,5 % av årsomsättningen för deras affärsverksamhet. Med hjälp av vissa antaganden genom viktning av varje svarskategori⁶, kan den viktade ekonomiska betydelsen för kostnader i samband med otillbörliga handelsmetoder uppskattas till mellan 1,8 % (med beaktande av de 94 svaren från leverantörer) och 1,5 % (om man bortser från de extrema svaren – ingen kostnad, kostnader över 5 %) av deras omsättning. 44 % av köparna ansåg att kostnaderna för verkställighet var ”höga eller medelhöga”.

2.4. Riktat frågeformulär till konsumentorganisationer

Samrådet med konsumentorganisationer resulterade i tre bidrag. Samrådet fokuserade på om och hur otillbörliga handelsmetoder i livsmedelskedjan skulle påverka konsumenterna enligt deras organisationer.

Uppgiftslämnarna höll inte med om att införandet av lagstiftning om otillbörliga handelsmetoder skulle höja priserna för konsumenterna men höll med om att det skulle leda till ett ökat förtroende i leveranskedjan och stimulera investeringar. Två ansåg att villkoren för dem som var anställda inom livsmedelsförsörjningskedjan skulle förbättras (en hade ingen åsikt). Samtliga uppgiftslämnare var överens om att införandet av EU-regler om otillbörliga handelsmetoder skulle gagna konsumenterna på lång sikt. Två instämde och en höll delvis inte med om att det skulle innebära fördelar på kort sikt.

En uppgiftslämnare höll med om att införandet av regler om otillbörliga handelsmetoder i det egna landet hade ökat konsumenternas valfrihet, ökat förtroendet, förbättrat investeringsvillkoren för operatörer och förbättrat villkoren för dem som var anställda i livsmedelsförsörjningskedjan men höll

⁶ Följande referenspunkter sattes: ”över 5 %” (14 svar) = 5 %, ”2 till 5 %” (18 svar) = 3,5 %, ”0,5 till 2 %” (22 svar) = 1,25 %, ”> 0,5 %” (24 svar) = 0,25 %, ”noll eller försumbara” (16 svar) = 0 %.

inte med om att det höjde konsumentpriserna (de övriga två uppgiftslämnarna hade ingen åsikt). Två uppgiftslämnare höll inte med och en höll delvis inte med om att insatser för självreglering skulle räcka. Två uppgiftslämnare höll inte med och en höll med om att de eventuella negativa effekterna för konsumenterna av lagstiftning om otillbörliga handelsmetoder var större än de eventuella fördelarna (på EU-nivå).

2.5. Frågeformulär till medlemsstaternas offentliga myndigheter

Samrådet med medlemsstaternas myndigheter genomfördes med en uppsättning frågeformulär där de uppmanades redovisa faktiska och/eller beräknade administrativa kostnader för att verkställa ny lagstiftning om otillbörliga handelsmetoder under vissa förhållanden, en uppdatering av information som lämnats tidigare (2015) om statusen i fråga om regler för otillbörliga handelsmetoder i deras nationella jurisdiktioner inklusive verkställighetsaspekter samt information om konsekvensbedömningar och andra studier som medlemsstaterna hade tillgång till på detta område. Dessa uppgifter användes som underlag till en studie av externa experter och har använts direkt i denna konsekvensbedömningsrapport (se bilaga 1). Frågeformuläret till medlemsstaterna var officiellt öppet mellan den 2 oktober och den 3 november 2017, men svar som lämnades in senare accepterades för användning i de externa experternas studie.

2.6. Gemensamma forskningscentrumets akademiska workshop om otillbörliga handelsmetoder i livsmedelsförsörjningskedjan

En workshop som organiserades gemensamt av generaldirektoratet för jordbruk och landsbygdsutveckling och Gemensamma forskningscentrumet (JRC) genomfördes i Bryssel den 17–18 juli 2017. Workshopen samlade internationella experter i syfte att diskutera den vetenskapliga litteraturen om metodik, konsekvenser och tillsynsaspekter i samband med otillbörliga handelsmetoder. En rapport som sammanställts av flera experter och som redigerats av JRC finns offentligt tillgänglig (ytterligare uppgifter om resultatet av workshopen finns i bilaga 1).⁷

2.7. Särskilda möten med berörda parter i livsmedelsförsörjningskedjan

Flera bilaterala möten med berörda parter organiserades på deras begäran. Möten hölls med Independent Retail Europe, FoodDrinkEurope, EuroCommerce, European Brands Association (AIM), danska handelskammaren, tyska återförsäljarfederationen, europeiska sambandsorganisationen för köttindustrin (Clitravi), European Livestock and Meat Trading Union (UECBV), Edeka, REWE, Federation du Commerce et de la Distribution, Europeiska mejerierorganisationen, Internationella mejerifederationen, United Kingdom's National Federation of Meat and Food Traders, Europatat och Euro Fresh Foods. De bilaterala mötena fokuserade på att besvara de berörda parternas frågor om processen för och innehållet i konsekvensbedömningen för att de berörda parterna skulle kunna uttrycka sitt stöd för eller motstånd mot initiativet och ta upp frågor som var relevanta för deras sektor.

2.8. Dialoggrupper för civilsamhället

Två föredragningar med efterföljande diskussion genomfördes i grupper för civil dialog om den gemensamma jordbrukspolitiken, där flera grupper av berörda parter är företrädare.⁸ Dessa

⁷

Gemensamma forskningscentrumets [rapport](#), *Unfair trading practices in the food supply chain*, 2017.

⁸

Gemensamma jordbrukspolitiken – [grupper för civil dialog](#).

genomfördes den 6 november 2017 (dialoggruppen om oliver) och den 22 november 2017 (dialoggruppen om trädgårdsodling/frukt och grönsaker).